

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2017-4-85 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 18-13/240-119
Karar Tarihi : 03.05.2018

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Adem BİRCAN
Şükran KODALAK, Mehmet AYAN

B. RAPORTÖRLER : Kerem TOMUR, Cemal Ökmen YÜCEL, Hatice CESUR,
Damla YAZ

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigorta Denetleme Kurulu
İnönü Bulv. No:36 Kat:8 Emek 06510 Ankara

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - Türkiye Garanti Bankası A.Ş.
Levent Nispetiye Mah. Aytar Cad. No:2 Beşiktaş 34340
İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Türkiye Garanti Bankası A.Ş.'nin proje finansmanı pazarındaki gücünü ihtiyari sigorta pazarında kötüye kullandığı iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 25.12.2017 tarih ve 9430 sayılı ile intikal eden başvuruda; Eureka Sigorta A.Ş. (EUREKO) personelinin etik olmayan yaklaşımlarla brokerlere bilgi aktarmaları ve brokerler arasında seçim yaparken yanlı hareket etmeleri, bazı brokerler lehine ve bazı brokerler aleyhine özel çaba içinde olmaları ve bu amaçla bilgi paylaşmaları, ayrıca EUREKO personelinin yaptıkları iş ve işlemlerle serbest rekabeti bozacak şekilde piyasa hâkimiyeti kurma çabası içine girmeleri, Türkiye Garanti Bankası A.Ş. (GARANTİ) ve EUREKO'nun adı geçen banka kaynaklı ihtiyari plasman¹ işlemlerine yönelik reasürans aracılık piyasasında taraf tutma, yönlendirme, engelleme ve hakim yapı tesis etmeye yönelik davranışlarda bulunmaları nedeniyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanununun (4054 sayılı Kanun) ihlal edildiği ifade edilmektedir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Söz konusu başvuruya istinaden hazırlanan 26.02.2018 tarih, 2017-4-085/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu Rekabet Kurulunun (Kurul) 08.03.2018 tarihli toplantısında görüşülmüş ve iddialar hakkında önaraştırma açılmasına 18-07/126-M sayılı karar verilmiştir.
- (4) Önaraştırma sürecinde Rönesans Reasürans ve Sigorta Brokerlik A.Ş. (RÖNESANS) ve 21.03.2018 tarihinde Howden Sigorta Brokerliği A.Ş. ve GRC Howden Reasürans Brokerliği A.Ş. (HOWDEN) ile görüşülmüştür. Ayrıca, 20.03.2018 tarihinde GARANTİ, Allianz Sigorta A.Ş. (ALLIANZ), EUREKO, KM Dastur Sigorta ve Reasürans Brokerliği Ltd. Şti.'de (KM DASTUR); 21.03.2018 tarihinde Axa Sigorta A.Ş. (AXA), Willis Towers Watsons Sigorta ve Reasürans Brokerlik A.Ş. (WILLIS), Aksigorta A.Ş. (AK), Marsh Sigorta ve Reasürans Brokerliği A.Ş. (MARSH), SBN Sigorta A.Ş.'de (SBN); 22.03.2018 tarihinde ise Zurich Sigorta A.Ş. (ZURICH) ve Dubai Starr Sigorta A.Ş.'de (DUBAİ)

¹ Plasman (*Placement*), parayı gelir getirici ya da taşınır veya taşınmaz bir mala yatırılmasıdır.

yerinde inceleme ve görüşmeler yapılmış, taraflardan bilgi ve belge talebinde bulunulmuş, söz konusu bilgi ve belgeler Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

- (5) Ayrıca Ray Sigorta A.Ş. (RAY), Sompo Japan Sigorta A.Ş. (SOMPO), Orient Sigorta A.Ş. (ORİENT) ve Ergo Sigorta A.Ş.'den (ERGO) 27.03.2018 tarihinde, Aon Sigorta ve Reasürans Brokerliği A.Ş. (AON), İntegra Sigorta ve Reasürans Brokerliği A.Ş. (INTEGRA) ve JLT Sigorta ve Reasürans Brokerliği A.Ş.'den (JLT) 30.03.2018 tarihinde bilgi talep edilmiş ve ilgili bilgi ve belgeler Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (6) Bunların yanı sıra T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Sigortacılık Genel Müdürlüğünden (HAZİNE) ve Türkiye Bankalar Birliğinden (TBB) 03.04.2018 tarihinde bilgi ve belge talep edilmiştir.
- (7) Dosya mevcudu bilgi ve belgeler çerçevesinde hazırlanan 18.04.2018 tarih, 2017-4-85/ÖA sayılı Öneri Raporu, 03.05.2018 tarihli Kurul toplantısında ele alınmıştır. İlgili öneri neticesinde reasürans ve koasürans işlemlerinin özellikleri ve sektördeki şirketlerce benimsenen uygulamalar bakımından ALLIANZ, EUREKO, AXA, ZURICH, DUBAİ, AK, ERGO ve SOMPO hakkında 18-13/240-M sayılı ile soruşturma açılmasına karar verilmiştir. Başvuru kapsamında yer alan GARANTİ'nin anlaşmalı sigorta şirketi EUREKO ile birlikte banka kaynaklı ihtiyari plasman işlemlerine yönelik ihtiyari sigorta hizmetleri piyasasında hakim durumunu kötüye kullanıp kullanmadığı iddiaları dolayısıyla GARANTİ hakkında işbu karar alınmıştır.
- (8) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; GARANTİ'ye yönelik 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddesi kapsamındaki ihlal iddialarının reddedilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

I. İNCELEME, GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

I.1. Sektöre İlişkin Bilgiler ve İlgili Mevzuat

I.1.1. Sigortacılık Hizmetleri

- (9) Ülkemizde sigortacılık faaliyeti uluslararası uygulamalara paralel olarak, ilgili mevzuat çerçevesinde birden fazla aktörün üstlendiği farklı fonksiyonların icra edilmesiyle gerçekleşmektedir. Bu aktörler temel olarak sigortalı, sigortacı, sigorta aracı, reasürans aracı ve reasürans şirketi olarak sayılabilecektir. Dosya konusu risk kapasitesi yüksek olan projelerin ihtiyari sigortalanması işlemlerinde de sigorta şirketi, reasürans şirketi, broker ve reasürans brokeri gibi çok sayıda aktör rol almakla birlikte, bu tür işlemlerde bir sigorta şirketi aynı zamanda reasürans şirketi olabilmekte ve bir broker de aynı zamanda reasürans brokerliği yapabilmektedir. Sigortacılık sektöründe faaliyet gösteren aktörlerin kendi yasal çerçevesinde özellikleri ve pazarın yapısı hakkında aşağıda bilgi verilmektedir.

Sigortacı ve Sigorta Ettiren

- (10) Bir şeyin veya bir kimsenin herhangi bir yönden ileride karşılaşılabileceği parayla ölçülebilen zararını ödenen prim karşılığında gidermek veya ekonomik açıdan önemsiz bir duruma getirebilmek amacıyla yapılan iki taraflı bağlantı sözleşmelerinde, bir tarafta sigorta teminatı veren, ilgili kanun ve mevzuata göre sigortacılık faaliyetinde bulunmaya yasal olarak yetkili bulunan "sigortacı", diğer tarafta da tehlikeyle karşı karşıya olan "sigorta ettiren/sigortalı" bulunmaktadır. Sigortalı; sigortanın bir tarafı olarak, teminat kapsamındaki tehlikelerden herhangi birinin gerçekleşmesi durumunda, meydana gelen hasarın tazmini talebinde bulunmaya yasal yetkili olan kişidir. Genellikle sigorta ettiren ile sigortalı aynı kişi olmakla birlikte, farklı da olabilmektedir. Sigortacının sigortalıyı koruma

yükümlülüğüne karşılık, sigortalının da sözleşme ile saptanan prim adı altındaki bir meblağı ödeme yükümlülüğü bulunmaktadır.

- (11) Ülkemizde sigortacılık sektörünü düzenleyen temel mevzuat 14.06.2007 tarih ve 26552 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu’dur (Sigortacılık Kanunu). Anılan Kanun’un, “Ruhsat” başlığını taşıyan 5. maddesinde sigorta şirketleri ve reasürans şirketlerinin faaliyete geçebilmek için faaliyet göstermek istedikleri her bir sigorta branşında HAZİNE’den ruhsat almak zorunda olduğuna ve sigorta şirketlerinin hayat ve hayat dışı sigorta gruplarından sadece birinde faaliyet gösterebileceğine yer verilmiştir.
- (12) Sigortacılık Kanunu’nun 24. maddesinin birinci fıkrası uyarınca sigorta şirketleri, kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olan Türkiye Sigorta Birliği’ne (TSB) giriş aidatını ödeyerek üye olmak zorundadır. Birliğin 39’u hayat dışı, 18’i hayat ve emeklilik, dördü hayat ve ikisi reasürans şirketi olmak üzere 63 üyesi aktif olarak faaliyette bulunmaktadır².

Reasürans Şirketi

- (13) Sigortacılık hizmetinin bir gereği olarak sigorta şirketleri, sigortalarına vermiş oldukları sigorta güvencesi dolayısıyla üstlenmiş oldukları riskleri ayrıca sigorta güvencesine almak istemektedirler. Bu işlem sigortanın sigortası anlamında olmak üzere “reasürans” işlemi olarak adlandırılmaktadır. Sigortacının üstlenmiş olduğu riskin üzerinde tutulduğu bölümü “konservasyon” olarak adlandırılmaktadır. Konservasyonda tutulmayan kısım ise reasürans işlemi yoluyla diğer sigorta ve/veya reasürans şirketlerine transfer edilmektedir.

Sigorta ve Reasürans Aracısı (Acente ve Brokerlar)

- (14) Sigortacılık hizmetlerinde sigorta acenteleri ve brokerler aracı olarak faaliyet gösterebilmektedir. Sigortacılık Kanunu’nun “Tanımlar” başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde broker, “*Sigorta veya reasürans sözleşmesi yaptırmak isteyenleri temsil ederek, bu sözleşmelerin yapılacağı şirketlerin seçiminde tamamen tarafsız ve bağımsız davranarak ve teminat almak isteyen kişilerin hak ve menfaatlerini gözeterek sözleşmelerin akdinden önceki hazırlık çalışmalarını yürütmeyi ve gerektiğinde sözleşmelerin uygulanmasında veya tazminatın tahsilinde yardımcı olmayı meslek edinen kişi*” olarak tanımlanmaktadır. Anılan maddenin (m) bendinde ise sigorta acentesi, “*Ticarî mümessil, ticarî vekil, satış memuru veya müstahdem gibi tâbi bir sıfatı olmaksızın bir sözleşmeye dayanarak muayyen bir yer veya bölge içinde daimî bir surette sigorta şirketlerinin nam ve hesabına sigorta sözleşmelerine aracılık etmeyi veya bunları sigorta şirketleri adına yapmayı meslek edinen, sözleşmenin akdinden önce hazırlık çalışmalarını yürüten ve sözleşmenin uygulanması ile tazminatın ödenmesinde yardımcı olan kişi*” olarak tanımlanmaktadır.

I.1.2. Banka Kredileri ve Büyük Risklere İlişkin Sigorta Süreci

- (15) Banka kredi çeşitleri arasında yer alan ve ticari ya da kurumsal krediler olarak adlandırılan finansman modellerine konu olan varlık ve yatırımların sigortalanmasına ilişkin süreçler benzerdir. Bununla birlikte dosya konusu bakımından özelleşmiş bir finansman türü olan proje finansman kredisini daha ayrıntılı ele almak gerekmektedir. Proje finansmanı, ekonomik olarak ayrıştırılabilen yatırım projelerini finanse etmek amacı ile kaynak sağlayanların kredi geri ödemesi ve sermaye karşılığı hesaplamalarında projenin yarattığı nakit akışını esas aldıkları geri dönüşsüz veya kısmen geri dönüşlü

² [<https://www.tsb.org.tr/hakimizda.aspx?pagelD=657>] (Erişim Tarihi: 11.04.2018)

finansman kaynağı yaratılması olarak tanımlanabilecektir. Bir başka deyişle, belli bir büyüklüğün üzerindeki ve genellikle başlangıç aşamasındaki yatırım projelerinin yatırım, işletim ve diğer maliyetlerini tamamen kendi yaratmış olduğu nakit akışına dayalı olarak ödemesi esasına dayalı uzun vadeli bir yatırım finansman tekniğidir. İlâveten, proje finansman kredisi, bir banka veya bir banka liderliğinde olmak üzere birden fazla bankanın büyük kamu ihaleleri için oluşturulan projeye dayalı olan (baraj, altyapı, otoyol, demiryolu, enerji santralleri, köprü vb. büyük ölçüde kamu ihalelerine konu olan yatırımlarda) sendikasyon kredilerine, çeşitli miktarlarda katılarak proje finansmanı sağlamalarına dayanmaktadır. Proje finansman kredisi ayrıca özelleştirme projelerinde de kullanılabilir.

- (16) Proje finansman kredileri diğer kurumsal/ticari kredilere kıyasla daha özelleşmiş unsurlar barındırmaktadır. Bu nedenle, proje finansman kredilerinin değerlendirilme süreci ticari kredilere kıyasla daha uzun ve detaylı bir çalışma gerektirmektedir. Ticari kredilerin analizinde, ilgili mevzuat kapsamında, kredi talebinde bulunan şirketin geçmiş dönem finansal tabloları ve bilanço gücü dikkate alınırken; proje finansman kredisinde projenin gelecekte öngörülen nakit akışları da dikkate alınmaktadır. Daha detaylı olarak ifade etmek gerekirse proje finansman kredisinin tahsis sürecinde; projenin satış hacmi, satış fiyatı, giderlerin dağılımı gibi değişkenlerin kredi vadesi boyunca hangi seviyede olacağına yönelik projeksiyonlar yapılarak, projenin nakit yaratma kapasitesi değerlendirilmektedir. Ayrıca, proje finansman kredisi doğrudan yatırımın finansmanı amacıyla tahsis edildiğinden yatırıma ilişkin ödeme dekontu, fatura vb. bilgilerin sunulması gerekmektedir. Ticari kredilerin kullanım alanına ilişkin genellikle bir sınırlama bulunmamakla birlikte, genel ihtiyaç için de tahsis edilebilmektedir. Teminat bakımından da proje finansman kredileri ticari kredilerden farklılaşmaktadır. Keza, proje finansmanında asıl amaç projenin nakit akışının teminat altına alınmasına dayandığından proje işlemleri için ayrıca yeni bir şirket kurulmaktadır. Dolayısıyla, ticari kredi alan birden çok alanda faaliyet gösterebilirken proje finansman kredisi alanın tek faaliyeti projenin işletilmesidir.
- (17) Proje finansmanı için kurulan bu yeni şirkete özel proje şirketi (SPV: *Special Purpose Vehicle*) adı verilmektedir. Proje ile ilgili ruhsat, lisans, izin ve imtiyaz sözleşmeleri ile proje ile ilgili tüm varlıklar bu proje şirketine ait olmak üzere ve proje ile ilgili tüm nakit akışı da yine bu şirket üzerinden geçecek şekilde bir yapı oluşturulmaktadır. Bu yapı içinde yer alan her bir parti ise sponsor olarak adlandırılarak, sorumluluklar da yeni kurulan şirketteki ortaklıkları ile sınırlı olmaktadır. Başka bir ifadeyle projenin yürütülmesi için kurulan yeni şirkete ortak olan ve sponsor olarak adlandırılan şirketlerin nakit akışları ile ticari faaliyetleri proje finansman şirketinden ayrıştırmış olmaktadır.
- (18) Proje finansman kredisinin içeriği ve taşıdığı özelliklerin yanında söz konusu projelere ilişkin sürece de değinmek yerinde olacaktır. Bu kapsamda, proje finansman kredisine konu projelere ilişkin sürecin genellikle
- Projeyi üstelenecek şirketin belirlenmesi için yapılan ikili görüşmeler ya da ihalenin gerçekleştirilmesi,
  - Projenin gerçekleştirilmesi işini üstlenen şirket ile finansörler arasında (sigorta mutabakatını da içeren) finansman sözleşmesinin akdedilmesi,
  - Projeden doğan risklerin sigorta/reasüre edilmesi,
  - Finansman sözleşmesinde öngörülmüşse, sigorta mutabakatı ile sigorta/reasürans poliçeleri arasındaki uyumluluğun teyit edilmesi,

- Riskin sigorta şirketlerinin üstlenmesi için çok yüksek olması halinde, reasüre edilmesi

şeklinde işlediği görülmektedir.

- (19) Proje finansman kredisinde bankacılık sektörünün ön plana çıkması ve dosya konusunun banka aracılığıyla gerçekleşen finansmanı içermesi nedeniyle aşağıdaki tabloda³, bankaların Türkiye'deki proje finansman kredilerinin tahsisindeki 2015-2017 yıllarında altı aylık dönemler halinde nakdi ve gayrinakdi risk bakiyeleri bakımından pazar paylarına yer verilmektedir⁴.

---

³ Tabloda "DİĞER (26 ŞİRKET)" başlığında; (.....)yer almaktadır. Bu şirketlerin hiç üretiminin olmaması ya da üretimlerinin toplam proje finansman içerisinde yüzdelik pay olarak yaklaşık "0"a tekabül etmesi nedeniyle, bu şirketlere tabloda ayrıca yer vermek yerine, bu başlık altında yer verilmiştir.

⁴ TBB'nin söz konusu verileri altı aylık periyotlarla tutması ve son güncel verilerinin 2017 ilk altı aylık dönemine ilişkin olması nedeniyle tabloda 2015'in ilk altı ayı ile 2017 ilk altı ayı arasındaki döneme yer verilmiştir. Bununla birlikte, TBB'de proje finansman kredisi sayısına ilişkin veri bulunmadığından kredi sayısı bakımından pazar payına yer verilememiştir.

18-13/240-119

Tablo 2: Türkiye'deki Bankaların Nakdi ve Gayrinakdi Olmak Üzere Toplam Proje Finansmanı İçerisindeki Payı (% 6 Aylık)

Banka	2015-6		2015-12		2016-6		2016-12		2017-6	
	Nakdi	Gayrinakdi	Nakdi	Gayrinakdi	Nakdi	Gayrinakdi	Nakdi	Gayrinakdi	Nakdi	Gayrinakdi
Akbank T.A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Bank Pozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Burgan Bank A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Denizbank A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Fibabanka A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GSD Yatırım Bankası A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
HSBC Bank A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ICBC Turkey Bank A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
ING Bank A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Odea Bank A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
QNB Finansbank A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Şekerbank T.A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GARANTİ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Türkiye İş Bankası A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
DİĞER (26 BANKA)	~0,0	~0,0	~0,0	~0,0	~0,0	~0,0	~0,0	~0,0	~0,0	~0,0
Türkiye Bankacılık Sistemi (TOPLAM)	~100,0	100,0	100,0	~100,0	~100,0	~100,0	100,0	~100,0	~100,0	100,0

- (20) Türkiye’de proje finansman kredisi veren 47 banka içerisinde en çok nakdi ve gayri nakdi risk bakiyesine (.....)’nin sahip olduğu ve gayrinakdi risk bakiyesinin pazarın yaklaşık beşte birine denk geldiği görülmektedir. İkinci sırada (.....)’nin, ardından (.....),(.....) ve (.....)’nin geldiği görülmektedir. Pazar paylarının seyrine bakıldığında, yıllar itibarıyla dalgalanmalar olmakla birlikte her bir şirketin yaklaşık olarak istikrarını koruduğunu söylemek mümkündür. Diğer yandan, bu beş bankanın nakdi risk bakiyesinin toplam içerisinde %(.....); gayrinakdi risk bakiyesinin toplam içerisinde %(.....) paya sahip olduğu görülmektedir.
- (21) Finansman sözleşmesi, projeyi gerçekleştirecek teşebbüs ve bankalar arasında sigorta mutabakatını da içerecek şekilde imzalandıktan sonra, mutabakatta belirtilen sigortaların yaptırılması gerekmektedir. Proje finansmanı ile ilgili sigorta ihtiyacı da yeni kurulan SPV’ler tarafından yürütülmektedir. Diğer yandan; proje finansmanına kredi verecek banka ve kredi kuruluşlarının, üstlenecekleri riskleri değerlendirmek ve kredi koşullarını belirlemek üzere maliyeti SPV tarafından karşılanmak üzere banka lehine yasal, finansal ve sigorta tecrübesine sahip birden fazla danışman broker (*lender advisors*) görevlendirilmektedir. Bu danışmanlar eliyle teknik ve finansal ihtiyaçların yanı sıra sigorta asgari koşulları da belirlenmektedir. Bu koşulları sağlayacak sigorta teminatının bulunması için SPV; bankanın yönlendirdiği ya da broker üzerinden veya doğrudan sigorta şirketleri ile iletişime geçerek sigorta işlemlerine başlamaktadır.
- (22) Dosya kapsamında edinilen bilgiler çerçevesinde, SPV’lerce sigorta asgari koşulları içerisinde, çoğunlukla yüksek rating (A-, A, A+) derecesine sahip sigorta ve reasürans şirketleri ile çalışılma zorunluluğu getirilmektedir. Teminatın yurt dışından sağlanması durumunda ise Sigortacılık Kanunu’nun 15. maddesi gereğince, kanun maddesinde belirtilen istisnalar saklı kalmak koşuluyla, yurt içinde faaliyette bulunan lisanslı bir sigorta şirketinden poliçeleştirilmesi gerekmekte olup bu tür işlemlere sigortacılık uygulamalarında “*fronting*” adı verilmektedir.
- (23) Türkiye’deki sigorta şirketlerinin elde ettiği fronting ücreti (komisyonu) oldukça düşük olmakla birlikte, gerek kredi veren bankalar gerekse ilişkili oldukları sigorta şirketleri bu tür işlemlerde yer almak istemekte olup yıllık satış hedeflerinin gerçekleştirmesinde önemli rol oynamaktadır. Keza, yıllık satışlar elde edilen fronting üzerinden yazılmayıp poliçe bedeli üzerinden gerçekleştirilmektedir. Projenin tüm riskini üstlenen yurtdışındaki reasürörler de Türkiye’de poliçenin düzenleneceği yerel sigorta şirketinin seçiminde yönlendirici olabilmektedir. Bu sebeplerle proje finansman kredisine konu sigorta poliçelerinin, ilgili proje dokümantasyonu ve regülasyonlara da uygun olması koşuluyla, çoğunlukla kredi desteği sunan kredi kuruluşlarının tavsiye ettiği sigorta şirketleri tarafından düzenlendiği anlaşılmaktadır.
- (24) Yukarıdaki açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, proje finansmanına konu projelerin büyük çaplı ve uluslararası işler olması sebebiyle, ihtiyaç duyulan kredi ve dolayısıyla üstlenilen risk de aynı oranda büyümektedir. Bu sebeple, kredi finansman kredisi kullanacak SPV’ler, doğrudan sigorta şirketlerinden teklif istemek yerine, çoğunlukla bu büyüklükteki bir riski üstlenebilecek birden fazla sigorta şirketine ulaşabilecek ve SPV adına avantajlı teminat toplayabilecek olan sigorta brokerlerinin tercih edildiği bilgisi edinilmiştir.
- (25) SPV’nin broker aracılığıyla sigorta işlemlerine devam etmek istemesi halinde, proje finansmanının ölçeğine göre uygulamada “*insured advisor*” adı verilen bir veya birden fazla sigorta ve reasürans brokeri atanmaktadır. Bu hallerde SPV’ler çoğunlukla, çeşitli sigorta şirketleri ve reasürörlerini kendi brokerlerine paylaştırmakta, diğer bir ifadeyle hangi brokerin hangi sigorta şirketi ve reasürör ile görüşüleceğine SPV karar

vermektedir. Nitekim brokerlerin hangi sigorta şirketleri ile görüşüleceğinin SPV'lerce belirlenmemesi durumunda bir sigorta şirketinin birden fazla brokere teklif verebilmesine, böylelikle söz konusu sigorta şirketi tarafından SPV'ye sunulan teliflerin farklı olmasına neden olabilmektedir.

- (26) SPV'lerin rating tercihlerinin bir diğer yansıması, büyük projelerin finansmanında yerel sigorta/reasürans brokerlerinin uluslararası network ve daha büyük kapasiteye sahip brokerlerle rekabet edememesine, bu sebeple uluslararası bağlantılı ve yurtdışındaki reasörörlerden teklif toplayabilecek brokerlerin ön plana çıkmasıdır. Nitekim kimi sigorta branşları (politik şiddet sigortası gibi) Lloyd's⁵ üyesi brokerler tarafından sağlanabildiğinden bu işlemlerde Lloyds'a kayıtlı brokerler tercih edilmektedir. Yurtdışı bağlantısı ve kapasitesi olmayan kimi brokerler ise bu durum karşısında, yurt dışı bağlantısı güçlü olan brokerlerle işbirliği yapmayı tercih edebilmektedir.
- (27) SPV'lerce *insured advisor* olarak sigorta ve reasürans brokeri belirlendikten sonra sigorta şirketinin belirlenebilmesi için seçilen broker sigorta teminatlarını sağlamak üzere ilgili sigorta ve reasürans şirketleri ile gerekli tüm görüşmeleri sağlamaktadır. Görüşmeler neticesinde ve birden fazla brokerin görevlendirildiği durumlarda brokerlerce topladıkları teklifleri SPV'lere sunmaktadırlar. Sonrasında SPV'ler proje için çalışmak istediği sigorta şirketini ya da sigorta şirketlerini belirlemektedir.
- (28) SPV tarafından belirlenen tüm koşulları sağlayan sigorta teminatı bulduktan sonra, ikincil bir kontrol olarak bu işlemler *lender advisor* tarafından tekrar gözden geçirilerek teyit edilmekte, böylelikle sürecin dördüncü aşaması tamamlanmış olmaktadır.
- (29) Proje finansman kredisi kapsamında yapılan sigorta sözleşmeleri, proje devam ederken ortaya çıkan ek yatırım ihtiyaçları dolayısıyla revize edilebilmekte veya sözleşmesel şart ve koşullara uygun olarak yıllık yenilemeler sırasında mevcut koşullar çerçevesinde yeniden değerlendirmeye tabi tutulabilmektedir. Bu durumda, yukarıda yer verilen sigorta süreçleri yeniden başlamaktadır.
- (30) Projeyi sigortalayan sigorta şirketleri bu riski yeniden sigortalamak istemeleri halinde, brokerler reasürans şirketlerinden teklif toplayarak topladıkları teklifleri sigorta şirketlerine iletmektedir. Yukarıda yer verilen süreçte brokerler SPV'ler ve sigorta şirketleri arasında sigorta brokeri konumundayken, sigorta şirketleri ile reasürans şirketleri arasında reasürans brokeri konumundadır. Sigorta ve reasürans brokeri tarafından verilen hizmet nitelik itibarıyla aynıyken, farklılaştığı nokta sigorta brokeri olunan durumda poliçe onayının proje sahibi SPV'lerden; reasürans brokeri olunan durumda ise sigorta şirketinden alınmasıdır.

I.2. İLGİLİ PAZAR

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

- (31) İnceleme konusu temelde, GARANTİ'nin proje finansman kredisindeki hâkim durumunu bu projelerin ihtiyari sigortalması pazarında kötüye kullanımına ilişkindir. Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde proje finansman kredilerinin, kapsam, süreç, tarafların sorumlulukları ve kredi verilirken dikkate alınan kriterler bakımından gerek kredi talebinde bulunanlar ve gerekse krediyi tahsis edenler için farklılıklar arz ettiği görülmektedir. Bununla birlikte İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'un 20. paragrafında da belirtildiği üzere, dosya özelinde ilgili ürün pazarının tanımlanması değerlendirmeyi değiştirmedeğinden nihai bir pazar tanımlaması yapılmamıştır.

⁵ Lloyd's Londra, İngiltere'de bulunan bir sigorta borsası olup üye konumundaki risk üstelenen yatırımcıları bir araya getirerek risklerin bölüşülmesini, bir başka ifadeyle reasürans işlevini yerine getirmektedir.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (32) Proje finansman kredisinde sunulan ürünlerin genellikle ülke sınırları içinde olduğu kabul edilmekle birlikte, finansörler arasında yurt dışı finansörlerin önemli bir paya sahip olduğu görülmektedir. Ancak, yukarıda da ifade olunduğu üzere dosya kapsamındaki değerlendirmeleri değiştirmeden nihai bir pazar tanımı yapılmamıştır.

I.3. Dosya Kapsamında Yapılan İnceleme ve Tespitler

I.3.1. Başvurudan Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (33) **Belge 1:** EUREKO Reasürans Müdür Yardımcısı (.....) ile teşebbüs çalışanı (.....) arasında 03.12.2014 tarihinde geçen yazışmalarda şu ifadeler yer almaktadır:

(.....) (EUREKO)

“(.....) su kangalda banka manka kim varsa tanidik sokun devreye. Acayip kastik.. eski brokeri ile birazda ... yarisina girdi. Mutkala almamiz lazim ki terbiye edelim..yani sadece rakam değil prestij isi biraz”

- (34) **Belge 2:** EUREKO Reasürans Müdürü (.....) tarafından 22.12.2014 tarihinde gönderilen e-postalarda şu ifadeler yer almaktadır:

(.....) (EUREKO)

“Bu (.....) reslerde bankayı devreye sokturdum proje finansmandan. Aramızda kalsın şimdi. (.....) yamuk yapmak istiyorsa yapamaz artık.”

I.3.2. GARANTİ’de Yapılan Yerinde İncelemede Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (35) **Belge 3:** GARANTİ’de yapılan yerinde incelemede elde edilen GARANTİ çalışanı (.....),(.....),(.....),(.....),(.....), EUREKO çalışanı (.....) arasında 08.02.2011-10.02.2011 tarihleri arasında geçen bilgi kısmında GARANTİ çalışanı (.....),(.....),(.....) ve EUREKO çalışanı (.....) bulunduğu “(.....) A.Ş. hk” konulu yazışmalarda şu ifadeler yer almaktadır:

(.....) (GARANTİ)

“Merhaba,

(.....) firmasına terminal sorumluluk sigorta teklifimiz sunulacaktır. (.....) içinde sigorta acenteliği firması da bulunmakta olup şube olarak Eureko üzerinden rekabetçi bir fiyatlama yapılabilmesini teminen şube komisyonumuzun %(.....) e indirmiş konusunu görüş ve onayınıza sunarız

İyi çalışmalar”

(.....) (GARANTİ)

“Merhaba,

Ne kadarlık bir prim beklentimiz var?”

(.....) (GARANTİ)

“Merhaba,

Firmanın kendi sigorta acenteliği olması sebebiyle rekabetçi bir teklif oluşturmak istiyoruz.

Toplam prim brüt (.....) USD. Toplam komisyon %(.....)'dir. Teşekkürler”

(.....) (GARANTİ)

“Merhaba

Bu firmaya (.....) mio usd termik santral yatırım kredisi çıkarmak üzereyiz ..bu yatırımda sigorta gündeme gelecek...”

(.....) (EUREKO)

“Bilgi için arkadaşlar. Termik santral işinde size ve tabiki (.....) desteğine ihtiyacımız var...”

(.....) (GARANTİ)

“(.....) merhaba,

Bu, görüşmeleri devam eden bir işlem. Enerji ekibimizden (.....) ve (.....) Beyler işlemi takip ediyor.

(.....),(.....) merhaba,

(.....)'nin termik santral projesinde banka ve sigortacılık hizmet protokolü imzalıyor muyuz? Sigorta işlemlerinin bizden geçirilmesi konusunda Eureko'ya destek vermek için elimizde birşey var mı?...”

(.....) (GARANTİ)

“(.....) merhaba,

Proje henüz komite aşamasında önümüzdeki haftadan itibaren dökümantasyon sürecine başlıyor olacağız. Firmayla henüz bir bankacılık ve sigortacılık hizmet protokolü imzalamadık. Firma amliyet konusunda oldukça hassas ve kendisinin sınırlandırılmasını kabul etmiyor. Ancak müzakereler yine de olabildiğince işlemin üzerimizden gerçekleştirilmesine imkan sağlayacak yapıyı kurmaya çalışacağız...”

- (36) **Belge 4:** EUREKO çalışanı (.....) ile GARANTİ çalışanı (.....) ve (.....) arasında geçen GARANTİ çalışanları (.....),(.....),(.....),(.....) ile EUREKO çalışanları (.....),(.....),(.....) nın bilgide bulunduğu 26.04.2011-27.04.2011 tarihinde geçen “Re: (.....)Projesi” konulu yazışmalarda şu ifadeler yer almaktadır:

(.....) (EUREKO)

“(.....) tekrar merhaba,

Konuyu Reasürans Birimimiz ile görüştük, Bu iş 15 gün önce (.....) Brokerlik tarafından şirketimize getirilmiş ve bizim de dahil olduğumuz 4 firmaya pay edilerek plase edilmiştir. Yani banka tarafından yazılabilmesi için geç kaldık. Daha önce görüştümüz üzere kredi onayı çıktığı anda haberimiz olabilirse bankamıza komisyon kazandıracak hızlı aksiyonu alabiliriz. İyi çalışmalar dilerim..”

(.....) (GARANTİ)

“(.....) merhaba,

Bilgilendirme için teşekkürler. (.....) projesinde komite onaylarımızı geçtiğimiz hafta tamamladık. Bu proje özelinde ve diğer projelerimizde komite onaylarını takiben sizi haberdar etme konusunda azami özeni gösteriyoruz, İlerleyen dönemlerde de sizinle iletişimde olmaya devam edeceğiz...”

(.....) (GARANTİ)

“(.....) tekrar merhaba,

Bu projedeki sigortaların plase edilmesi bankaların onayı olmadan yapılamayacaktı. Sizden plase edildi olarak bilgi geldiğinde açıkcası şaşırıdık. Konuyu firmayla tekrar görüşerek netleştirdik. Güncel durumda görüşmelerin devam ettiğini ve plasmanın henüz yapılmadığını teyit ettik. Reüsürans Biriminiz'den size iletilen bilgide bir karışıklık olmuş olabilir mi?..”

(.....) (EUREKO)

“(.....) merhaba,

Tüm arkadaşlara güzel bir gün dilerim.

Şirketimiz sorumlularına gelen bilgiyi aşağıya aynen kopyalıyorum;

“Partaj için müşterinin tercihi (.....) olması.”

Yani herhangi bir yanlış anlaşılma yok gibi. Müşteri (.....) "banka talimatı" verirse açık şekilde çözülür.

Kolaylıklar”

(.....) (GARANTİ)

“(.....) merhaba,

Bugün firmayla yaptığımız toplantıda konuyu tekrar görüştük, Sigorta işlemleri ile ilgili görüşmelerin devam ettiğini, plasmanın gerçekleşmediğini ve sigorta poliçelerinin bankalar üzerinden yapılacağını tekrar teyit ettik, Sigorta poliçeleri konusunda (.....)'tan (.....)ya da (.....) ile görüşebilirsiniz.

Aramızdaki iletişimi karşılıklı olarak geliştirebilmek amacıyla, sadece bilgilerin bizden gelmesini beklememenizi, size de gelen enerji santrali projelerinin sigorta işlemleri hakkında, projenin finansmanında yer alıp almadığımız yönünde bizden bilgi almanızı rica ediyoruz.

Bu işlem özelinde ve genellikle diğer işlemlerimizde bizim onayımız dışında sigorta poliçelerinin kesilmesi yaptığımız anlaşmalara aykırılık teşkil ediyor. Dolayısıyla size bu şekilde bir işlem gelmesi durumunda bizimle paylaşmanızı bekliyoruz...”

(.....) (GARANTİ)

“Merhaba,

(.....) Sigorta ile görüşülmüştür. Sigorta Poliçe kesim tarafını (.....) takip etmektedir.(direkt hattı: (.....)) Firma ile tam mutabakat sağlanmadığını bundan dolayı ilgili proje bankaların sigorta şirketleri ile görüşmediklerini belirttiler. (.....) sigortadan (.....) bey işlemler netleştğinde, ES dan (.....)ile görüşeceğini belirtmiştir...”

I.3.3. AXA'da Yapılan Yerinde İncelemede Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (37) **Belge 5:** AXA'da yapılan yerinde incelemede elde edilen Denizbank A.Ş. (DENİZBANK) çalışanı (.....) ile EUREKO Genel Müdür Yardımcısı (.....) arasında 18.07.2013 tarihinde yapılan ve bilgi kısmında AXA çalışanları (.....),(.....),(.....)'nın bulunduğu “(.....)Hakk” konulu yazışmalarda şu ifadeler yer almaktadır:

(.....) (DENİZBANK)

“(.....) Merhaba

(...). Ancak (.....)işlemi gerçekten çok özel bir işlem. Sende takdir edersin ki bankasürans konusunda sektörde (.....) ve (.....) ticari / kurumsal işlemlerde teminat mektubunu verdiği / ipotek aldığı vb hiçbir yerin sigortasını dışardan olması konusunda rahat bir bakış açısı yok ki zaten riskin takibi açısından önemli.

(.....) ile ilgili kredi herhangi bir kredi ve/veya işlem değil. Bankaların üst yönetimleri tarafından bu tarz işlemler takip edilir. Firma ile tüm detayları paylaştık ve firma derki;

geçmiş yıllarda (.....) bankası desteğinin okluğunu, ödemelerin banka tarafından yapıldığı, sonrasında firmanın bankaya ödeme yaptığı bilgisi teyit ediyor, ancak bu yıl poliçe yapıldığında (.....) sigortaya bankamız ile kredi sürecine girdiğini, (.....) dan da teklif beklendiği, otel sigortasız kalmasın diye poliçenin yapıldığı ve bizden alacakları teklife göre iptalin söz konusu olduğu bilgisinin verdiğini ifade etmektedir, Ayrıca firma (.....) bankasından bağımsız (.....) ödeme planı sunduğunu ve bunun kabul edildiğini/ garanti bankasının devre dışı kaldığını belirtmiş olup bunu da (.....) teyit etmiş,

(.....) de devrede olması ve primler sizin tarafınızdan ödenmiş ise reasürörlere teklifin biz devreye girince değişmesi gerçekten net anlaşılır bir durum değil. Kaldı ki bu kadar büyük bir riskin %100 ün üstlenilmek istenmesini de bankamız tam olarak algılayamıyor. (.....) ipotek koyacağı ve kredi vereceği bir noktada poliçenin (.....) Bankası şubesinde olması gerçekten yönetime anlatılmaz ve mantıklı bir durum değil kaldı ki biz tüm poliçenin iptalini de talep etmiyoruz.

Bu noktada sektörde birbirini çok iyi tanıyan sigorta şirketleri olarak çözülemeyecek bir konu olmadığını dengeleri koruyarak işlemin çözümlenmesi konusunda değerli desteğini rica ediyoruz. Şimdiden çok teşekkürler...”

I.4. DEĞERLENDİRME

- (38) Dosya kapsamındaki başvuruda, GARANTİ'nin EUREKO ile birlikte banka kaynaklı ihtiyari plasman işlemlerine yönelik reasürans aracılık piyasasında taraf tutma, yönlendirme, engelleme ve hakim yapı tesis etmeye yönelik davranışlarda bulunması nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiği iddiasında bulunulmuştur.
- (39) Belge 1 ve Belge 2'de geçen GARANTİ'nin banka kaynaklı proje finansman kredisine konu projelerin sigorta işlemlerine yönelik uygulamalarına ilişkin ifadelerden, EUREKO tarafından projelerin sigorta süreçlerinde yer alan brokerlere karşı GARANTİ'nin proje finansman kredisini pazarındaki gücünü kullandığı anlaşılmaktadır. Bu bakımdan EUREKO ile GARANTİ arasında bu yönde bir anlaşma olup olmadığı önem kazanmakla birlikte, GARANTİ'nin bu yöndeki eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında da değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (40) GARANTİ'de elde edilen yerinde inceleme bulgularından aşağıdaki ifadelerin öne çıktığı görülmektedir:

Belge 3: (.....) (GARANTİ)

“...(.....) AŞ firmasına terminal sorumluluk sigorta teklifimiz sunulacaktır. (.....) Grubu içinde sigorta acenteliği firması da bulunmakta olup şube olarak Eureka üzerinden rekabetçi bir fiyatlama yapılabilmesini teminen şube komisyonumuzun %(.....) e indirmiş konusunu görüş ve onayınıza sunarız...”

[...]

(.....) (GARANTİ)

"...Bu firmaya (.....) mio usd termik santral yatırım kredisi çıkarmak üzereyiz ..bu yatırımda sigorta gündeme gelecek..."

(.....) (EUREKO)

"Bilgi için arkadaşlar. Termik santral işinde size ve tabiki (.....) Bey'in desteğine ihtiyacımız var..."

(.....) (GARANTİ)

"(.....) merhaba, Bu, görüşmeleri devam eden bir işlem. Enerji ekibimizden (.....) ve (.....) Beyler işlemi takip ediyor.

(.....),(.....) merhaba,

(.....)'nin termik santral projesinde banka ve sigortacılık hizmet protokolü imzalıyor muyuz? Sigorta işlemlerinin bizden geçirilmesi konusunda Eureko'ya destek vermek için elimizde birşey var mı?..."

(.....) (GARANTİ)

"(.....) Bey merhaba,

Proje henüz komite aşamasında önümüzdeki haftadan itibaren dökümantasyon sürecine başlıyor olacağız. Firmayla henüz bir bankacılık ve sigortacılık hizmet protokolü imzalamadık. Firma amliyet konusunda oldukça hassas ve kendisinin sınırlandırılmasını kabul etmiyor. Ancak müzakereler yine de olabildiğince işlemin üzerimizden gerçekleştirilmesine imkan sağlayacak yapıyı kurmaya çalışacağız..."

Belge 4: (.....) (EUREKO)

"...Konuyu Reasürans Birimimiz ile görüştük, Bu iş 15 gün önce (.....) Brokerlik tarafından şirketimize getirilmiş ve bizim de dahil olduğumuz 4 firmaya pay edilerek plase edilmiştir. Yani banka tarafından yazılabilmesi için geç kaldık. Daha önce görüştümüz üzere kredi onayı çıktığı anda haberimiz olabilirse bankamıza komisyon kazandıracak hızlı aksiyonu alabiliriz..."

(.....) (GARANTİ)

"...Bilgilendirme için teşekkürler. (.....) projesinde komite onaylarımızı geçtiğimiz hafta tamamladık. Bu proje özelinde ve diğer projelerimizde komite onaylarını takiben sizi haberdar etme konusunda azami özeni gösteriyoruz, İlerleyen dönemlerde de sizinle iletişimde olmaya devam edeceğiz..."

(.....) (GARANTİ)

"...Bu projedeki sigortaların plase edilmesi bankaların onayı olmadan yapılamayacaktı. Sizden plase edildi olarak bilgi geldiğinde açıkcası şaşırırdık. Konuyu firmayla tekrar görüşerek netleştirdik. Güncel durumda görüşmelerin devam ettiğini ve plasmanın henüz yapılmadığını teyit ettik. Reüsürans Biriminiz'den size iletilen bilgide bir karışıklık olmuş olabilir mi?..."

(.....) (EUREKO)

"...Şirketimiz sorumlularına gelen bilgiyi aşağıya aynen kopyalıyorum;

"Partaj için müşterinin tercihi (.....) olması."

Yani herhangi bir yanlış anlaşılma yok gibi. Müşteri (.....) "banka talimatı" verirse açık şekilde çözülür..."

(.....) (GARANTİ)

"...Bugün firmayla yaptığımız toplantıda konuyu tekrar görüştük, Sigorta işlemleri ile ilgili görüşmelerin devam ettiğini, plasmanın gerçekleşmediğini ve sigorta poliçelerinin bankalar üzerinden yapılacağını tekrar teyit ettik, Sigorta poliçeleri konusunda (.....)tan (.....)ya da (.....)ile görüşebilirsiniz.

Aramızdaki iletişimi karşılıklı olarak geliştirebilmek amacıyla, sadece bilgilerin bizden gelmesini beklememenizi, size de gelen enerji santrali projelerinin sigorta işlemleri hakkında, projenin finansmanında yer alıp almadığımız yönünde bizden bilgi almanızı rica ediyoruz.

Bu işlem özelinde ve genellikle diğer işlemlerimizde bizim onayımız dışında sigorta poliçelerinin kesilmesi yaptığımız anlaşmalara aykırılık teşkil ediyor. Dolayısıyla size bu şekilde bir işlem gelmesi durumunda bizimle paylaşmanızı bekliyoruz..."

(.....) (GARANTİ)

"...(.....) Sigorta ile görüşülmüştür. Sigorta Poliçe kesim tarafını (.....) takip etmektedir.(direkt hattı: (.....)) Firma ile tam mutabakat sağlanmadığını bundan dolayı ilgili proje bankaların sigorta şirketleri ile görüşmediklerini belirttiler. (.....) sigortadan (.....) bey işlemler netleştğinde, ES dan (.....) ile görüşeceğini belirtmiştir..."

- (41) Yukarıda yer verilen yazışmalardan öncelikle GARANTİ'nin, işlemini yapmış olduğu işlerin sigorta işlemlerinin de kendi üzerinden gerçekleşmesi için müşteri ve EUREKO yetkilileri ile iletişimde olduğu görülmektedir. EUREKO'nun acentesi konumunda olduğu dikkate alındığında GARANTİ'nin gelir getirecek bir işleme ilişkin girişimde bulunması ve rekabetçi olabilmek adına komisyon indirimine gitmesi olağan karşılanabilecektir.
- (42) Bununla birlikte, 2011 yılına Belge 4'teki yazışmada yer alan *"Aramızdaki iletişimi karşılıklı olarak geliştirebilmek amacıyla, sadece bilgilerin bizden gelmesini beklememenizi, size de gelen enerji santrali projelerinin sigorta işlemleri hakkında, projenin finansmanında yer alıp almadığımız yönünde bizden bilgi almanızı rica ediyoruz. Bu işlem özelinde ve genellikle diğer işlemlerimizde bizim onayımız dışında sigorta poliçelerinin kesilmesi yaptığımız anlaşmalara aykırılık teşkil ediyor. Dolayısıyla size bu şekilde bir işlem gelmesi durumunda bizimle paylaşmanızı bekliyoruz..."* ifadeleri dikkat çekmektedir. Söz konusu ifadeler, özellikle enerji projeleri kapsamında proje finansman kredilerinin sigortalanmasına yönelik olarak EUREKO'nun GARANTİ ile işbirliği halinde ve bilgi değişimi yaparak çalışmasına ilişkin bir anlaşmanın varlığının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında irdelenmesini gerektirmektedir.

1.4.1. 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Kapsamında Değerlendirme

- (43) GARANTİ ve EUREKO arasında proje finansman kredilerine konu projelerin sigorta işlemlerine yönelik uygulamaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (44) Dosya kapsamındaki edinilen bilgiler ve bulgular çerçevesinde, ticari ve kurumsal krediler ile proje finansman kredisini veren bankaların bu kredilerin ve/veya krediye

konu olan unsurların sigorta işlemlerini de anlaşmalı oldukları sigorta şirketleri üzerinden yapılmasını tercih ettiği anlaşılmaktadır. Gerek söz konusu işlemlerin getirileri gerekse riskin takibi bakımından poliçenin diğer sigorta şirketlerince düzenlenmesi çoğunlukla tercih edilmemektedir. Nitekim AXA'da elde edilen ve Belge 5'te yer verilen AXA, DENİZBANK ve EUREKO arasında gerçekleşen "(.....) Hakk" konulu yazışmada yer alan "...bankasürans konusunda sektörde (.....) ve (.....)ticari / kurumsal işlemlerde teminat mektubunu verdiği / ipotek aldığı vb hiçbir yerin sigortasını dışardan olması konusunda rahat bir bakış açısı yok ki zaten riskin takibi açısından önemli..." ifadeleri bankaların ticari ve kurumsal işlemlere yönelik tutumlarını yansıtmaktadır.

- (45) GARANTİ'den elde edilen ve Belge 4'te yer alan 2011 yılına ait "Re: (.....)Projesi" konulu yazışmadaki "Aramızdaki iletişimi karşılıklı olarak geliştirebilmek amacıyla, sadece bilgilerin bizden gelmesini beklememenizi, size de gelen enerji santrali projelerinin sigorta işlemleri hakkında, projenin finansmanında yer alıp almadığımız yönünde bizden bilgi almanızı rica ediyoruz. Bu işlem özelinde ve genellikle diğer işlemlerimizde bizim onayımız dışında sigorta poliçelerinin kesilmesi yaptığımız anlaşmalara aykırılık teşkil ediyor. Dolayısıyla size bu şekilde bir işlem gelmesi durumunda bizimle paylaşmanızı bekliyoruz..." ifadelerinden proje finansman kredisine ilişkin GARANTİ'nin onayı dışında gerçekleşen EUREKO poliçelerinin söz konusu anlaşmaya aykırılık içerdiği belirtilmekle beraber dosya kapsamında EUREKO ve GARANTİ arasında bu yönde bir anlaşmanın varlığına ilişkin bir delil elde edilememiştir. Anlaşma ile taraflar arasındaki acentelik sözleşmesinin kastedilmesi de muhtemeldir.
- (46) GARANTİ ve EUREKO arasındaki acentelik sözleşmesi, hayat dışı sigortacılık ürünlerinde GARANTİ'nin münhasıran EUREKO'nun acentesi⁶ olacağını içermekte olup Kurul'un 16-09/152-67 sayılı kararı ile GARANTİ'nin 11 yıl boyunca münhasır acente olarak atanmasına muafiyet tanınmıştır. Acentelik sözleşmesinde, iki teşebbüs tarafından sunulan ürünlerin bağlanmasına yönelik bir hüküm bulunmadığı anılan Kurul kararıyla tespit edilmiştir. Bununla birlikte, belgelerde de yer verildiği üzere sektör uygulamasında kreditor olduğu projelerde bankaların sigorta işlemleri için de kendilerini işaret ettiği gözlenmektedir.
- (47) Diğer yandan belirtmek gerekir ki, bireysel kredilere ilişkin olarak; 13.03.2015 tarih ve 29294 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bireysel Kredilerle Bağlantılı Sigortalar Uygulama Esasları Yönetmeliği'nin "İyiniyet" başlıklı 13. maddesinin birinci fıkrasında "Kredi kullananın sigorta şirketini seçme hakkı sınırlandırılmaz. Sigorta sözleşmesine veya kredi sözleşmesine sigortanın belirli bir sigorta şirketine yaptırılmasına ilişkin konan her türlü şart hükümsüzdür. Kredi kuruluşu, kredi kullananın başka bir sigorta şirketi veya sigorta aracısı yoluyla yaptırdığı, talep edilen teminat ile süre şartlarını sağlayan ve dain-i mürtehini kredi kuruluşu olan sigorta poliçesini kabul etmek zorundadır." ifadelerine yer verilmiş olup bireysel kredi sözleşmelerinde sigorta poliçesinin belirli bir sigorta şirketine yaptırılması zorunluluğu getirilemeyeceği düzenlenmişken kurumsal kredilere ilişkin böyle bir kısıtlama getirilmediği görülmektedir.
- (48) Yer verilen açıklamalar çerçevesinde, GARANTİ ve EUREKO arasında sundukları ürünlere ilişkin bir bağlama anlaşması olduğuna işaret eden herhangi bir belge, bulgu tespit edilmemiştir.

⁶ Acentelik ile bankasürans/banka sigortacılığı şeklindeki bir ilişki kastedilmektedir.

I.4.2. 4054 sayılı Kanun'un 6. Maddesi Kapsamında Değerlendirme

- (49) 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında bir eylemin hâkim durumun kötüye kullanılması olarak değerlendirilebilmesi için ilgili teşebbüsün hâkim durumda bulunması ve eylemin kötüye kullanma olarak kabul edilebilecek nitelikte olması gerekmektedir. Sözü edilen iki kriterden herhangi birisinin bulunmaması durumunda 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlalden bahsedilememektedir. Ayrıca, Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Kötüye Kullanma Niteliğindeki Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Kılavuz'un 7. paragrafında da ifade edildiği üzere, bu iki temel unsurdan birinin bulunmadığının açıkça gösterilebildiği durumlarda diğer unsura ilişkin analize yer verilmeyebilmektedir. Bu bağlamda aşağıda öncelikle GARANTİ'nin hakim durumda bulunup bulunmadığı değerlendirilmiştir.
- (50) Hakim durum değerlendirilmesinde dikkate alınan ilk kriter incelenen taraf/ tarafların pazar payıdır. Dosya kapsamında değerlendirmeyi değiştirmeyeceğinden nihai bir pazar tanımlaması yapılmamış olmakla birlikte, GARANTİ'nin tanımlanması muhtemel en dar pazar tanımı olan banka kaynaklı proje finansman kredisi pazarında
- 2015'in ilk altı ayında nakdi risk bakiyesi bakımından %(.....); gayrinakdi risk bakiyesi bakımından %(.....) ile sırasıyla (.....) ve (.....) sırada yer aldığı;
  - 2015'in ikinci altı ayında nakdi risk bakiyesi bakımından %(.....); gayrinakdi risk bakiyesi bakımından %(.....) ile (.....) sıralarda yer aldığı;
  - 2016'nın ilk altı ayında nakdi risk bakiyesi bakımından %(.....); gayrinakdi risk bakiyesi bakımından %(.....) ile (.....) sıralarda yer aldığı;
  - 2016'nın ikinci altı ayında nakdi risk bakiyesi bakımından %(.....); gayrinakdi risk bakiyesi bakımından %(.....) ile (.....) sıralarda yer aldığı;
  - 2017'nin ilk altı ayında nakdi risk bakiyesi bakımından %(.....); gayrinakdi risk bakiyesi bakımından %(.....) sırasıyla (.....) ve (.....) sıralarda yer aldığı

görülmektedir. Anılan pazarda faaliyet gösteren diğer teşebbüslerin sayısı ve pazar payı dikkate alındığında GARANTİ'nin mevcut pazar payları ile hâkim durumda olmadığı değerlendirilmektedir. Bu tespit dolayısıyla ayrıca bir kötüye kullanma değerlendirmesi yapılmasına gerek görülmemiş olup GARANTİ'nin mevcut iddialar bakımından 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesini ihlal etmediği kanaatine ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

- (51) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.